

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Gospodarski sveti.

Jugoslovanski klube je v svojem ustavnem načrtu predložil konstituenti poseben predlog, v katerem zahteva, naj bi kontrola nad produkcijo in konsumom vodili »gospodarski sveti«. O tem je v konstituenti govoril poslanec dr. Gosar, ki je dejal:

Imamo poseben predlog, ki se nanaša na to, da naša narodno gospodarstvo ni urejeno, da se ne ravna po enotnih gospodarskih načelih, da v produkciji ne odloča potreba, marveč profit. To je naš predlog o gospodarskih svetih.

Ta predlog se glasi:
Nad vsemi rudarskimi, prometnimi, industrijskimi in drugimi velikimi gospodarskimi privatnimi, akcionarskimi, državnimi in samoupravnimi podjetji — torej tudi državnimi in samoupravnimi podjetji — vrše kontrolo strokovni gospodarski sveti, sestojajo iz zastopnikov podjetnikov, delavcev (nameščencev) in konsumentov. Nad vsem gospodarstvom v pokrajinah vrše kontrolo in dajo direktive pokrajinski, a v državi državnogospodarski sveti.

Mi si zamišljamo stvar tako-le: Vzemi mo važno panogo gospodarskega življenja, n. pr. rudarstvo. Sedaj ima vsak lastnik rudnika popolno svobodo. On lahko producira kakor hoče, ter uredi svoj rudnik kakor mu drago. Mi si mislimo stvar tako, da se vsa rudarska podjetja v okviru ene pokrajine (oblasti) strnjeno v enoto ter dobijo enotno vodstvo, v katerem so zastopniki vsi podjetniki, dalje zastopniki delavci in konsumentov. Mislim, da je to zelo važno. (Poslanec dr. Momčilo Ivanič: »Tavalo je sada u Engleskoj!«) Ti vsi vodijo produkcijo in prodajo ter dajejo, če je treba tudi direktive, kaj in kako naj se producira. Zlasti pri nekaterih tovarnah, n. pr. v železni industriji, bi se mogli za gotove izdelke predpisati določeni tipi, da se ne bi proizvajalo nesmotreno, negospodarsko, ampak da bi se delalo po gotovih principih in po gotovem sistemu.

Vsi ti sveti posameznih panog bi tvorili v pokrajini (oblasti) in v državi splošen gospodarski svet za celo pokrajino oziroma državo. Ta državni gospodarski svet bi imel kontrolo nad vso produkcijo v državi, ter bi sestavljal po potrebi za posamezne panoge poseben gospodarski budget, ki ga nujno rabimo. Dosedaj imamo samo finančni proračun, a rabili bi tudi gospodarskega, da bi imeli pregled, česa je potreba, ter bi tako celo gospodarstvo organizirali, kakor zahtevajo to družabni interesi. Poudarjati moram, da si to zamišljamo tudi za one stroke, ki so v državnih upravi, kajti vemo, da država sama ni sposobna vršiti gospodarskih funkcij, ki se ji nalagajo, ampak da je treba to poveriti drugim instancam, enako kot zahtevamo to glede drugih podjetij.

Ravno v tem pogledu moram zopet odgovoriti na opomnjo gospoda poročevalca, ki je rekel, da se po našem načrtu daje državi preveč funkcij. Tu ste videli, da naš predlog faktično jemlje državi njene dosežane funkcije. Država, kakor je sedaj organizirana, je po našem mnenju politična organizacija, ki mora vršiti politične funkcije, ne mesa naj se pa v stvari gospodarstva, v katerih ni kos stavljenim sivega življenja, v katerih ni ustvari nalagam. Ker je pa treba, da se ustvari organ, ki bo vršil mesto države kontrolo ter imel eksekutivo v gospodarskem življenju, zato predlagamo te »svete«.

Za Veliko Madžarsko.

LDU Beograd, 9. junija. (ZNU) Presbitero poroča iz Pariza: »Temps« piše o trianonski pogodbi eastopno: Med mirovno pogodbo, ki so jo zavezniški sklenili z Madžarsko in med odredbami, ki so jih oni leta 1919 v vprašanju varstva manjšin napravili Češkoslovaški, Jugoslaviji in Romunski, obstoja kontradikcija. Trianonska pogodba je razkosala Madžarsko tako, da je pod sedanjimi državami prišlo več milijonov Madžarov. Ta kombinacija se nikakor ne bo mogla vzdržati, ker sosedne države gotovo ne vidijo rade madžarske irendne na svojem ozemlju. Gauain piše v »Journal des Debats« o madžarskih intrigah in pravi, da se Madžari delajo za prijatelje Francozov samo za to, ker hočejo doseči, kar bi radi, namreč našo pomoč za vzpostavitev Velike Madžarske.

Komunisti zapuste konstituantno.

Komunistično odposlanstvo v Moskvi.

Tudi Radičevci v Moskvi.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Danes poteče rok, ki so ga stavili komunisti vladi. Glede odgovora vlade so v političnih krogih mnjenja različna. Danes se govori, da vlada sploh ne bo odgovorila na zahteve komunistov. Stališče komunistov bo precizirano na današnji seji kluba. Na sejo so bili pisмено povabljeni vsi komunistični poslanci. Govori se, da bodo zapustili konstituantno, ker upajo s tem izzvati popolno krizo vlade. Demokratski listi napadajo komuniste tudi radi tega, ker sta poslanci Sima Marković in Pavelić odpotovala na kongres III

internacionale v Moskvo in pišejo, da sta šla po navodila, kako bi čim uspešneje vodili komunistično propagando.

Beograd, 10. junija. (Izv.) V zvezi z odpotovanjem komunističnih delegatov v Moskvo pišejo listi, da so odpotovali tudi odposlanci Radičeve stranke. Policija preiskuje, kako je bilo mogoče tem ljudem odpotovati brez za potovanje v inozemstvo potrebnega dovoljenja oblasti. V kolikor je resnična ta vest, da so odpotovali tudi Radičevi delegati, se še ne da konstatirati.

Iz ustavnega odbora.

Predlog Jugoslov. kluba za milico — odklonjen.

LDU Beograd, 9. junija. (ZNU) Današnji sejo je otvoril predsednik dr. Ninčić ob enajstih dopoldne. Na dnevnem redu je bila razprava o izpremembah XI. oddelka ustave, ki govori o vojski. Odklonjen je bil predlog za izpremembo, ki ga je stavil k členu 119 Jugoslovanski klub in ki predlaga, naj se uvede v naši državi narodna vojska (milica). Poročevalec dr. Laza Marković je naznanil, da je v členu 120 zapisal tiskovno napako, namreč da je izostal zadnji stavek tega člena, ki se glasi: »Razsodbe vojnih sodišč rešuje v zadnji instanci kasacijsko sodišče«. V stenografičnem zapisniku ustavnega odbora je razvidno, da je ustavni odsek sprejel tudi ta stavek. Radi tega predlaga, naj se stavek, ki je izostal, o priliki tiskanja novega poročila ustavnega odbora zopet uvrsti v člen 120. Ta predlog je bil sprejet, odklonjen pa je bil predlog zemljeradnika Laziča: »Vojna sodišča so pristojna za prestopke vojaškega značaja. Kazen, prestopke in postopanje bo določal poseben zakon. Vse ostale zadeve vojakov, podčastnikov in častnikov bo sodilo redno sodišče«. Odklonjen je bil tudi pred-

log radikalca dr. Ivaniča, naj se člen 121 zamenja z drugim členom, ki bo določal, naj prestopke vojakov in častnikov pod zastavo obravnavajo redna sodišča. Odklonjen je bil predlog socialno-demokratskega kluba, ki je vseboval izpremembe k šestim členom in zahteval ustanovitev narodne obrane, ki bi bila namesto stalnega kadra. Vojni minister Hadžić je predlagal, naj se k členu 121 sprejme tale dostavek: »Prestopke, katere zakrivijo civilisti v družbi z vojniki, presoja civilno sodišče, za vojne pa vojno sodišče.« Ta predlog je bil sprejet z večino glasov. Predlog socialno-demokratskega kluba, ki k členu 126 predlaga referendum naroda za izpremembo ustave, kakor tudi to, da more skupščina sklepati šele, kadar je navzočna polovica plus eden vseh njenih članov. Odklonjen je bil predlog posl. Gostinčarja k členu 126, ki se glasi: »Predlog, da se v ustavi kaj izpremeni ali izpopolni, mora staviti narodno predstavnštvo.« Nato bi bilo treba sklepati o izpremembah pri XIII. in XIV. oddelku ustave, pa se je seja odgodila. Naslednja seja še ni določena.

Rumunsko-česka zveza.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Romunski zunanji minister bo po referatu v Bukarešti odpotoval z generalom Critescu v Prago, kjer bo sklenil pogodbo s Čehoslovaško, slično že sklenjeni pogodbi med Jugoslavijo in Romunijo. V političnih krogih se govori, da se bo general Critescu na svojem povratku iz Prage ustavil v Beogradu, da sklene specielno vojno konvencijo z našo državo.

SEJA KONSTITUANTE.

LDU Beograd, 9. junija. (ZNU) Jutri popoldne bo seja konstituantne, na kateri se bo razpravljalo o interpelacijah, ki so na dnevnem redu, debata o ustavi pa se nadaljuje v soboto.

ITALIJANI IZPRAZNUJEJO DALMACIJO.

LDU Split, 10. junija. (ZNU) Včeraj dopoldne se je na seji mešane komisije v Šibeniku sklenilo, da se prične izpraznjevanje druga čona že danes. Danes bosta evakuirana Perković in Skrabini, v soboto Šibenik, v nedeljo pa Benkovač.

DINAR ZA CELO DRŽAVO.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Ministrski svet je imel včeraj sejo, ki je trajala od 4. do 9. ure zvečer. Ministrski predsednik Pašić je referiral o konvenciji z Romunjsko. Za zastopnika ministra financ, ki je odšel v Pariz, je imenovan dr. Krizman. Prvo nje-govo delo je bil predlog, da se uvede dinarsko računanje v celi državi. Ta predlog je bil sprejet. Dalje je bil podpisan ukaz o povišanju mnogobrojnih uradnikov.

ARETACIJE NA ŠVEDSKEM.

LDU Stockholm, 9. junija. (DKU) Švedska policija je aretirala v Kiruni švedskega državljanina Niereja, ki je bil obdolžen poizkusa veleizdaje. V Stockholmju je bil obenem aretirani Finec Jakobsohn-Helkinen radi zarote proti varnosti države. Domnevajo, da bo prišla policija na sled revolucionarni ligi, ker so v Jakobsohnovem stanovanju našli mnogo obtežilnega gradiva.

10letnica šentpeterskega Orla.

Desetletnica šentpeterskega Orla v Ljubljani se praznuje slovesno v nedeljo, dne 12. junija 1921. Na predvečer se vrši izpred Ljudskega doma ob sodelovanju dveh godb bakljada s podoknico na čast ustanoviteljem odseka, zbranim na stanovanju br. Tomažič Ludovika na Hrvaškem trgu 4, ki predseduje odseku od početka do danes.

V nedeljo, 12. junija 1921 se vrši ob 8. uri zjutraj izpred Vzajemne zavarovalnice na Dunajski cesti slavnosten spreved. Ob 9. uri daruje sv. mašo ustanovitelj odseka g. župnik Petrič Janko, cerkveni govor opravi podpredsednik Orlovske zveze vseučilišni profesor g. dr. Rožman. Pri sv. maši igra orkester vojaške godbe. Popoldne ob 3. uri se vrši na prostoru za Vzajemno zavarovalnico na Dunajski cesti javna telovadba, kateri prisostvuje presv. g. knezoškof ljubljanski. Zvečer se vrši v hotelu Union slavnostni komerz. Slavnostni spreved otvorijo trobentači na konjih, njim sledi orlovska konjenica, ostali spreved bo obstojal iz narodnih noš, Orlov in Orlic. V sprevedu sodelujejo tri godbe: Vojaška, železničarska in salezijanska. Prireditve obeta biti ena najlepših, kar jih je videla Ljubljana.

K prireditvi so javili udeležbo številni podeželski odseki, posebno častno bodo zastopane naše narodne noše. Ljubljana in ljubljanska okolica se polnoštevilno udeležijo prireditve. Bratje, sestre in prijatelji Orla se zbera v nedeljo, dne 12. junija 1921 polnoštevilno v Ljubljani. Narodne noše na plan! Orli in Orlice v vrstel Prijatelji dobrodošli! Bog živil!

Zbirališče za vse Orle, Orlice, narodne noše, zastopnike skupin Jugosl. strok. zveze, zastopnike društev z zastavami je od 7. do 8. ure na Medjatojem dvorišču, Dunajska cesta (Vzajemna zavarovalnica). Prosimo točnosti!

Javna telovadba se vrši na Medjatojem dvorišču, Dunajska cesta 12 (Vzajemna zavarovalnica) točno ob 3. uri popoldne. Blagajna se otvori ob 2. uri popoldne.

Veliki ljudski komerz v veliki dvorani hotela Union in verandi se vrši zvečer točno ob 7. uri, kjer sodelujeta dve godbi. Blagajna se otvori ob 6. uri.

Tudi zemljiaradniki proti ustavi.

Beograd, 10. junija. (Izv.) Na današnji seji zemljiaradniškega kluba se bo definitivno odločilo o nadaljni taktiki zemljiaradnikov. Ker zemljiaradniški klub še do danes ni dobil od vlade odgovora glede sprejembe, ki jih je zahteval, se govori v političnih krogih, da bo večina poslancev glasovala proti ustavi. V klubu obstoji tudi struja, ki zahteva, da zemljiaradniki zapuste konstituantno.

Politični dogodki.

Poraz demokratov v Ljubljani je silno poparil belgrajske demokrate. Slovenskih demokratov je sram. Da jih poraz neizrečeno peče, tega gospodje niti ne prikrivajo. Gospod Turk je na koncu seje izrekel svojo voljo, da ga sedaj ne bo več v občinski seji, kar znači, da se ne more živjeti v nove razmere. Pisanje demokratskih listov je polno zabavljenja na vse stranke. Današnja izdaja »Jutra« ima kar dva dolga članka samega jokanja. »Jutrovec« posebno peče to, ker jim ostali demokrati očitajo, da so oni zakrivali to nesrečo. Med liberalci se vrši nova orientacija. Mnogi demokrati, še včeraj oboževalci dr. Žerjavanja in »Jutra«, danes jadravo zopet k starinom, mnogi pa že premissljujejo, v katero stranko b isedaj šli, ker je demokratskega gospodarstva v Ljubljani konec. Ti vražji separatisti!

Rusija odpira svoje luke trgovini. Moskovska vlada je temeljem dogovorev z Anglijo odprla svoje luke v Črnem in Azovskem morju za svobodno trgovino. Glasom poročil so vse te luke v skrajno slabem stanju, izjemo dela edino-le Novososijski.

Gorenjski Orlovski tabor.

I. Gorenjski orlovski tabor bo v nedeljo, 3. julija letos v Kranju. Vse občine, župnije in vasi bodo poslale tja obilno zastopstvo, vsa organizirana katoliškonarodna mladina se bo zbrala ta dan v lepi gorenjski prestolici. Poleg Orlov in Orlic bodo nastopili prvič tudi pevski zbori naših društev, združeni v mogočno četo. Če bo mogoče, bodo vozili posebni vlaki v razbremenitev običajnih vlakov.

Po 9. uri se bodo zbrali in uredili v pisan spreved med postajo in mostom: Orli, Orlice, zastave, trobentači, narodne noše, jezdec, pevci, godbe, skupine, gosti. Ko pride več tisoč glav broječa armada na trg, bo tam maševal prevzviš. gosp. škof dr. Karlin, pridigal pa g. župnik dr. Klinar T., peli bodo pa gorenjski pevci (več sto). Ob dveh bodo litanije Matere božje na trgu. Ob 3. uri se prične javni telovadba na Farovski loki. Med odmorom bodo igrala godbe in bo govoril predsednik Orlovske zveze Josip Pirc. Po telovadbi bo na loki ljud. veselica ob petju, godbi, posrežbi (šotori z okrepčili) in srečolovu, ki bo nudil bogate darove iz cele Gorenjske.

Ta tabor bo največja prireditve tega leta v Sloveniji. Pokazal bo zavednost Gorenjcev in moč naše organizirane mladine. Bomo videli, kaj znajo in kako se drže naši fantje in dekleta!

Vstopnice za telovadbo in veselico se bodo prodajale po 10. juniju v Kranju, v Ljubljani, Kamniku, Škofji Loki, Trzinu, Radovljici, na Jesenicah in pri vseh orlovskih odsekih, na dan tabora pa pri blagajni na telovadišču po 8 in 5 dinarjev (sedeži) ter po 2 dinarja (stojišča).

ZVEZA NARODOV.

LDU Zeneva, 9. junija. (DKU) Mednarodni kongres lige zveze narodov je danes dokončal svoje delo. V končnem nagovoru je naznanil predsednik kongresa Ador, da se bo ustanovila posebna propagandna komisija, v kateri bodo zastopani najodličnejši možje. Naslednji kongres lige zveze narodov bo leta 1922. na veliki teden v Pragi. V splošnem se bo pečal z ustanovitvijo mednarodne vojske. Svet lige bo v oktobru tega leta zboroval na Dunaju.

Uradniško vprašanje v Italiji. Italijanska vlada je začela v zadnjem času naperjati proti štrajkujočim uradnikom ostrije strune. Več sto uradnikov je že odpustila, mnogim ukinila plače in prepovedala vse sestanke. Uradniki so se obrnili za pomoč na socialiste in komuniste in dosegli, da so socialisti poslali k Giolittiju poslanca D' Aragono. Razen tega so jim socialisti in reformisti obljubili vso podporo in istotako republikanci. Vlada pa zaenkrat ni voljna niti najmanj popustiti in odklanja tudi vsako pogajanje, dokler uradniki ne začno zopet delati. Ljudska stranka se je izjavila za to, da naj se uradniki vrnejo na delo in zaupajo svojo stvar parlamentu. Ob tej priliki bo ljudska stranka spravila v ospredje vprašanje pokrajinskih avtonomij in decentralizacije.

Za socializacijo na Češkoslovskem. Nedavno je imel načelnik v češkoslovškem ministrstvu za socialno skrb, I. Soušek, javno predavanje, v katerem se je izrekel, za odložitve socializacijskega vprašanja dotle, dokler se ne reši splošno potom mednarodnega delovnega sveta. Radi tega govora — o katerem smo poročali — so vsa češka in nemška socialistična glasila Souška ostro napadla in izjavila, da se jako moti, kdor misli, da bi hotele socialistične stranke za kakršnokoli ceno pokopati eno glavnih točk svojega programa. Tudi odgovorni činitelji državnega socialnega zavoda, v okviru katerega je imel Soušek gornje predavanje, izjavljajo, da se to predavanje ne krije z nameni in cilji zavoda.

Socialistične vlade na Češkoslovskem ne bo. Češkoslovška socialnodemokratska stranka se je zadnji čas veliko trudila, da bi se ustvarila enotna socialistična fronta in bi prevzeli vlado češki in nemški socialisti in komunisti v zvezi s češkimi ali nemškimi agrarji. Pogajanja so se sedaj končno veljavno razbila, ker so tako komunisti kakor nemški socialisti odklonili sodelovanje.

Dnevni dogodki.

Zglaševanje za civilne oblike. Vojaška intendantca za Slovenijo v Ljubljani je dovolila naknadno zglaševanje za civilne oblike. Upravičenci, ki stanujejo v Ljubljani in reflektirajo na civilno obliko, a se doslej še niso zglasili — ne glede na to, ali imajo v rokah kaka potrdila ali ne — naj se zglase prihodnji teden, t. j. od 13. junija 1921 v mestnem vojaškem uradu v Mestnem domu. Izrecno se poudarja, da se na še poznejše zamudnike pod nobenim pogojem ne bo oziralo.

Poskušeni umor v Zalemlogu. — Franciška Weber iz Zalega loga je izročila hlapcu Jožefu Kristjanu 400 kron pod pogojem, naj njenega moža usmrti. Webrova je svoj naklep orožnikom priznala. Kristjanu je pisala Webrova dve pismi, naj proti plačilu njenega moža usmrti.

Pet in pol milijona vojnih invalidov. Mednarodna delavska pisarnica v Ženevi poroča, da znaša število moških, ki so bili v svetovni vojski pohabljeni, pet in pol milijona. Od teh pride na Francoze 1.500.000, Nemce 1.400.000, Angleže 1.700.000, Italijane 570.000, Zedinjene države 200.000, Češkoslovsko 175.000, Poljsko 150.000, Kanado 88.000, Rumunsko 84.000 ter Belgijo 40.000 mož.

Kovinarski štrajk na Češkoslovskem končan. Po štiritedenskih pogajanjih

se je 6. t. m. dosegel sporazum v sporu med kovinarski mdelavstvom na Češkoslovskem in delodajalci. Delavstvo je doseglo domalega vse svoje zahteve: uvedbo delavskega obratnega reda s posebnimi izvršilnimi določbami, 8 urni delavnik ob dosedanjih plačah, nadaljšanje plačanega dopusta za dva dni, božična nagrada v višini enotedenske plače. Kovinarji so šli 9. t. m. zopet na delo.

Proti spolnim boleznim. Kot eno izmed sredstev proti spolnim boleznim ustanovljajo na Češkoslovskem posvetovalnice za mladino. Tu dobe mladi ljudje svet in pomoč o vseh vprašanjih, ki tičejo spolnega življenja. Posvetovalnice so pod nadzorstvom zdravstvenega ministrstva.

Za gradbo devet novih stanovanjskih hiš v Pragi je praški občinski svet dovolil 3 milijone kron.

Prvi češkoslovški kovani denar. V peneznem zavodu v Kremnicah na Slovaškem so 2. t. m. začeli kovati prve češkoslovške novce po 10 in 20 vin. Novce delajo iz zlatine, ki vsebuje 80 odstotkov bakra in 20 odstotkov niklja. Sprednja stran novcev je okrašena s snopom žita s srpom in s trodelnim lipovim listom; na drugi strani je češkoslovški lev s slovaškim grbom in napisom: Republika Československa. V obratu je sedem strojev, katerih vsak nakuje v 8 urah 25.000 kovadov.

Dobava gorilnega špirta. Urad za pospeševanje obrti namerava prevzeti večjo množino denaturiranega (gorilnega) špirta, katerega bo oddajal na debelo iz skladišča izven mitnice in na drobno pri trgovcu v mestu. Interesenti obrtniki naj takoj prigrasijo svoje potrebnosti na Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani najkasneje do 18. t. m.

Boj med fanti iz Unca in Rakeka. Ko se je peljal France Mikuš iz Postojne dne 20. februarja t. l. domov na Rakek, se je sprl s posestnikom Francem Gabrenjo. Ko se je Mikuš peljal ob 3. ponoči domov, ga je pa čakala cela gruča Unčanov, ki so ga pošteno pretepli. Kar sedem Unčanov se je moralo za to zagovarjati pred ljubljanskim kazenskim zbornim senatom, ki je prisodil Francetu G... 3 in pol meseca, Antonu G... in Matiju G... po 3 mesece in Jerneju P... 2 meseca ječe; dva sta bila oproščena, eden pa ni k razpravi prišel.

Vol ukraden je bil posestniku Matvežu Štrifotu iz Ponikev pri Cerknici, vreden 15.000 kron. Vol je bil odgnan čez mejo.

Žepni tatovi a železnici. Med vožnjo na železnici od Zidanega mosta do Ljubljane je bil okraden trgovec Walter Röhr iz Berlina. Neznani žepni tat mu je izmaknil listnico z večjimi vsotami mark, dinarjev, dolarjev, frankov, levov in češkoslov. dolarjev.

Vlom. V Kovačevo hišo na Dobrovi so vlomili neznani tatovi in odnesli obleke in dragocenosti v vrednosti 10.470 K.

Tatvina v umobolnici na Studencu. Tatovi so na Studencu v umobolnici pokradli več orodja.

Ljubljanski dogodki.

lj članice JSZ ljubljanskega okrožja, ki imate narodne noše, se vabite, da se udeležite orlovskega sprevoda v nedeljo, dne 12. t. m. Zbirališče od 7. do 8. ure dopoldne na Medjatovem dvorišču (Dunajska

cesta, Vzajemna zavarovalnica). — Okrož. predsednik.

lj Vnovčevalnica za živino. Današnji »Naprejek« se peča z vprašanjem prodaje vnovčevalnice za živino konzorciju nekaterih ljubljanskih velelesarjev. List pozivlja vlado, da mora pri prodaji dati prednost ljubljanski občini. Na občinski svet naslavlja apel, naj v prvi seji zavzame glede tega odločno stališče. — Mi se temu apelu pridružujemo in poudarjamo, da je Vnovčevalnica bila ena programnih točk volivnega našega programa ob volitvah. To naše stališče so naši kandidati poudarjali na shodih. Tudi na velikem shodu v Unionu je urednik Kremenžar izrekel to-le našo zahtevo glede Vnovčevalnice: »Druga stvar, ki je važna v mestnem gospodarstvu, je ta, da mora mestna občina skrbeti tudi za to, da ne bo nihče delal profita na škodo tisočih drugih. V tem je velika važnost delovanja vsake občine kakor mora tudi vsaka družina skrbeti za to, da ne bo nihče v družini živel na stroške drugih. Pred očmi imamo aprovizacijo, ki nam je v osemn in šestih dneh, ko je v mestu Ljubljani popolnoma zmanjkalo najvažnejšega živeža, mesa, radi tega, ker so nekateri gospodje proglasili štrajk. Če bi bila mestna občina v rokah ljudi, ki bi hoteli vzeti v roke to, kar je njihova naloga, potem bi do kaj takega v naši aprovizaciji ne prišlo. Občinske mesnice so stvar, ki je tu v agrarni državi neobhodno potrebna. Mi imamo v Ljubljani Vnovčevalnico za živino, ki se bo likvidirala. Namesto da bi jo prevzelo mesto v svojo upravo, hočejo zopet pripustiti, da pride v roke dveh do treh velekapitalističnih mesarjev, ki hočejo to zadevo izrabiti v škodo drugih. Z občinsko mesnico bi se ustvarilo novo socializirano podjetje, ki bi zabranilo izkoriščevalno špekulacijo posameznih kapitalistov, ki bi pa bilo blagoslov za ljudstvo in tudi zaščita za male mesarje.« — Mi bomo svojo obljubo držali.

lj Zahvala. Podpisana se delavcem in delavkam Pollakove tovarne najpriljubnejše zahvaljujem za veliko vsoto denarja (420,20 K), ki so mi jo naklonili. — Marija Škraba.

lj Ukraden površnik. 6. t. m. je neko mlado dekle pri starinari Kikel na Krakovskem nasipu zamenjala možki površnik za par čevljev. Površnik nosi monogram G. Z. in je vreden 1200 K. Ker je površnik najbrže ukraden, policija poizveduje za donašalko.

Ljubljanski vlomilci na deželi. — Avguštin Jekovec iz Ljubljane in Josip Dorič iz Trsta sta vlomila 3. t. m. na Zaplani v hišo Franca Gabrovskega in odnesla blaga v vrednosti 9234 kron. Vlomilca so orožniki zaprli.

lj Samokres se je našel v gostilni Lovšin v Križevniški ulici. Dobi se na policiji.

lj Učno spričevalo je izgubil ključavničar Stanislav Bucik, Lončarska steza 6.

lj Tatvine. Mesarju Ocvirku sta bili izpred Sokličeve gostilne ukradeni dve konjski odeji, vredni 3000 kron. — Vrtnarjevi ženi Uršuli Steblaj na Vožarskem potu je bilo ukradenih par možkih čevljev.

Ljubljanska porota.

Porota je večeraj obsodila Konrada Valentiniča, ki je na Jesenicah okradel 12 oseb, na 3 leta težke ječe. — Dalje sta bila obsojena Jožef Linče na 8 mesecev ječe in Matija Rebernik na tri dni zapore,

ker sta večkrat okradla svojega gospodarja Antona Tršana v Kranju.

Danes je predsedoval porotnemu sedenju g. dvorni svetnik Regally, volanta sta bila gg. nadsvetnik Žuzek in svetnik Keršič, državno pravdnštvo je zastopala državni pravdnik g. dr. Ogoreutz.

PONEVERJENO ZLATO.

Franc Podgoršek je služil 7 let na Erdeljskem, kjer si je nakupil večjo množino zlata. Lani jeseni si je urejeval svojo usnjarsko obrt in je potreboval denar, vsled česar je sklenil, da bo nekaj zlata prodal. Izvedel je, da vpokojeni železniciar France Zavادل posreduje kupčije. Naprosil ga je zato, naj mu nekaj zlata proda. Izročil mu je 153 g zlata, ker mu je Zavادل rekel, da zlatar v Trstu zahteva večjo množino zlata, mu je izročil še 488 g zlata. Zavادل je zlato odnesel in izročil Podgoršku samo 1200 K kot naplačilo, češ, da zlata v Trstu še ni mogel prodati. Zavادل je zopet odšel v zaseno ozemlje, kmalu pa je pisal Podgoršku 2 pismi, češ, da so mu karabinerji v Št. Petru na Krasu zlato zaplenili. Ko se je Zavادل vrnil, ga je Podgoršek v Kamniku iskal. Zavادل mu je zopet opisoval svoje nesrečo in zatrjeval, da ima potrdilo o izvršeni konfiskaciji, toda pokazati mu ga ni mogel. Podgoršek je celo zadevo naznačil orožnikom, ti pa oblasti. Pri sodišču je pa Zavادل zopet drugače govoril in rekel, da so mu zlato zaplenili carinarji med Št. Petrom in Zg. Ležecami. Podgoršku nasproti je trdil, da je imel zlato v svoji leseni nogi, kjer so ga karabinerji našli, v preiskavi je pa vedno izpreminjal svoj zagovor in je pričel trditi, da je nekaj izkupčka za zlato porabil za nakup petih koles, katere so mu v Št. Petru zaplenili. Trdil je tudi, da je kupil vreče za ogle, ki so jih v Logatcu zaplenili. Opravičen je zato sam, da si je, ali pridržal zlato, ali je pa zlato prodal in si izkupček pridržal zase. Izvedenec je ocenil vrednost enega grama zlata od 30—35 K, kar bi znašalo pri 741 g 22.245 K. Ker je Podgoršek že prejel 1200 K, je oškodovan za najmanj 21.045 kron. — Zavadlala je zagovarjal dr. Fetič.

Na vprašanje g. dvornega svetnika Regallyja je Zavادل rekel, da ni kriv. Ker zlata ni v Trstu prodal, ga je nameraval vrniti Podgoršku. Rekel je, da je izročil košček zlata neki gostilničarki z naročilom, naj da vrne Podgoršku. Peljal se je na to drugič v Trst z dvema koščkoma zlata.

Naša društva.

d »Prosveta« za stolno župnijo in šolski okraj vabi na ustanovni občni zbor, ki se vrši v pondeljek, 13. t. m. ob polosmi uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni III, nadstropje, vse dobromisleče somišljenike in somišljenice. Govori dr. Arnejc o pomenu Prosvete. Prosimo obiline in točne udeležbe.

d Krščansko žensko društvo vabi vse svoje članice k svojemu rednemu občnemu zboru, ki se vrši v četrtek 16. t. m. ob 8. uri zvečer v srebrni dvorani hotela Union. Obenem bo tudi veleznanimivo predavanje. Pridite polnoštevilno.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

»O, dobri bogovi!« je vzkliknila, »in jaz se toliko časa nisem spomnila nanj! Ali se mu zdi, kakor da se ga ogibljem? O, naj pohitim, da mu izkažem pravico, da pokažem, da sem jaz, najbližja sorodnica mrtvega, prepričana, da je nedolžen! Hitro! Hitro! Pohitim! Naj ga tolažim, mu stremžem, ga vzpodbujam! In ako mi ne bodo verjeli, ako ne bodo prišli mojemu prepričanju, ako ga obsodijo v pregnanstvo ali smrt, potem hočem z njim deliti njegovo obsodbo!«

Kakor po nočnem nagibu je pospešila svoje korake zmedena in raztresena, skoro ne vedoč, kam je namenjena; sedaj je sklenila, da poišče pretorja, sedaj zopet, da pohiti k Glavku. Hitela je dalje, prekoračila mestna vrata, nahajala se je v dolgi ulici, ki je peljala v mesto. Hiše so bile že odprte, vendar je bilo še malo ljudi na ulici; življenje mesta se je komaj zbudilo, ko je nenkrat naletela na malo gručo mož, ki so stali poleg pokrite nosilnice. Visoka postava je stopila izmed njihove srede in Jona je glasno zakričala, ko je ugledala Arbaka.

»Lepa Jona!« je rekel nežno in brez ozira na njeno vznemirjenost, »moja varovanka, moja učenka! Odpusti mi, ako molim tvojo pobožno žalost; toda pretor je v skrbi za tvojo čast in se boji, da se ne bi prenegljeno zapletla v bližnjo sc- ob-

ravnavo, in ker poznam čudno zadrego tvojega položaja (ko iščeš pravice za svojega brata, pa se bojiš kazni za svojega zaročenca) — in ker tudi sočustvujem s tvojim nevarnim stanjem brez vseh prijateljev, in ker sem prepričan, da bi bilo prehudno, ako bi pustili tebe ravnati brez vodstva in žalovati samo — modro in očetoško zaupal tebe skrbi tvojega postavnega varuha. Tukaj je pisanje, ki te izroča mojemu varstvu!«

»Zlobni Egipcjan!« je zavpila Jona in ponosno stopila na stran, »poberi se mi izpred oči! Ti si, ki si umoril mojega brata! In tvojemu varstvu, tvojim rokam, ki se še vedno kade njegove krvi, hočejo izročiti njegovo sestro? Ha! Prebledel si! Tvoja vest te peče! Treseš se pred strelo maščujočega božanstva! Pojdi svojo pot in prepusti mene moji žalosti!«

»Tvoja žalsot zatemneva tvoj разум, Jona,« je rekel Arbak in zaman poskušal, da bi umiril svoj glas. »Odpuščem ti. Našla boš v meni sedaj kakor vedno svojega najboljšega prijatelja. Toda javne ulice niso primeren prostor za najin pogovor, da te tolažim. Stopite bližje, sužnji! Pridi, sladka moja varovanka, nosilnica te čakal!«

Osupnjene in prestrašene strežnice so obstopile Jono in se oprijele njenega oblačila.

»Arbak,« je rekla najstarejša strežnica, »to gotovo ni postava! Ali ne stoji zapisano, da se devet dni po pogrebu ne sme nadlegovati sorodnikov umrlega na njihovem domu ali jih motiti v njihovi žalosti?«

»Ženska!« je odvrnil Arbak in zapovedujoče zamahnil z roko, »vzeti varovanko pod streho njenega varuha, ni proti postavi. Povem ti, da imam dovoljenje od pretorja. Tako odlašanje se ne spodobi. Položite jo v nosilnico.«

S temi besedami je krepko ovil svojo roko okoli trepetajočee Jonine postave. Ona se je umaknila nazaj, mu pogledala ostro v obraz in se na to krčevito zasmejala:

»Ha! Ha! To je dobro! Izvrsten varuh, očetoška postava! Ha, ha! In sama je osupnila vzpričo tega presunljivega in blaznega smeja in se nezavestna zgrudila na tla... Se eno minuto, in Arbak jo je dvignil v nosilnico. Nosači so hitro odšli in nesrečna Jona je kmalu izginila svojim jokajočim strežnicam izpred oči.

X. POGlavJE.

Kaj se zgodi Nidiji v Arbakovi hiši. — Egipcjan čuti usmiljenje do Glavka. — Usmiljenje je pogosto zelo nepotrebno krivemu.

Čitatelji se bodo spominjali, da je Nidija na Arbakovo povelje sledila Egipcjanu na njegov dom, in ko se je tamkaj z njo pogovarjal, je izvedel od nje priznanje njenega obupa in obžalovanja, da je njena roka in ne Julijina podala Glavku usodopolno pijačo. V kakem drugem času bi utegnilo Egipcjana zanimati, da bi preiskoval globine in izvor posebne in silne strasti, katero si je ta čudna deklica v svoji slepoti in sužnjosti drznila gojiti, vendar je moral sedaj misliti samo na

sebe. Ko se je Nidija po svoji izpovedi vrgla pred njim na kolena ter ga milo prosila, da ozdravi Glavka in reši njegovo življenje — v svoji mladostni nevednosti je namreč mislila, da je imel mračni magijec moč storiti oboje — je imel Arbak gluha ušesa za njo in je uvidel samo to, da bi bilo koristno, ako bi obdržal Nidijo kot jetnico toliko časa, dokler ne bi bila sodna obravnava končana in Glavkova usoda odločena. Kajti ako je čutil, ko je mislil, da je samo pomagala Juliji zadobiti ljubavno pijačo, da bi bilo za popoln uspeh njegovega maščevanja nevarno, ako bi jo pustil svobodno, ker bi morebiti nastopila kot priča, ker bi javno priznala način, kako je bil Glavkov duh omračen, in tako zadobila odpuščene zločina, katerega je bil obdolžen. Koliko bolj bi bila brez dvoma pripravljena pričati, ako je sama podala pijačo, in bi se v svoji ljubezni ne ozirala na nobeno sramoto, temveč gledala samo na to, da popravi svojo zmoto in reši svojega ljubljence. Poleg tega, kako nevedno bi bilo Arbakovega stanu in imena, ako bi bil zapleten v sramoto, da je podpiral Julijino strast in pomagal pri brezbožnih obredih čarovnice iz Vezuva! Nič manjšega kakor njegovega želja pregovoriti Glavka, da bi priznal umor Apecida, ga ni moglo privedi do tega, da bi pridobil Julijino priznanje, ker se mu je tako ravnanje zdelo najboljše za njegovo lastno trajno varnost kakor tudi za uspešno potegovanje za Jonino roko.

(Dalje.)